

Markku Suksi
Karelengatan 18
20740 Åbo

Riksdagens grundlagsutskott
00102 Riksdagen

Ref.: ert e-postmeddelande av den 6 februari 2019

Åbo den 8 februari 2019

Sakkunnigutlåtande över regeringens proposition 320/2018 rd. med förslag till lag om ändring av självstyrelselagen för Åland

Till Riksdagens grundlagsutskott

Hedrad med uppdraget att ge ett sakkunnigutlåtande över den ovannämnda propositionen, som grundlagsutskottet behandlar som ett fackutskott med sikte på ett betänkande, önskar jag härmed framföra följande:

1. Även om en revidering av självstyrelselagen för Åland varit aktuell under en längre tid, har den proposition som nu är under behandling en omedelbar utgångspunkt i den reform av social- och hälsovårdsreformen som regeringen driver. En central del av social- och hälsovårdsreformen, som uteslutande berör riket, utgörs av en sänkning av kommunalskatten och en motsvarande höjning av den statliga inkomstskatten, som behövs för statlig finansiering av de utgifter som föranleds av social- och hälsovårdsuppgifter överförda på landskap i riket. Effekten av höjningen av den statliga inkomstskatten skulle leda till grov överbeskattning av de åländska skattskyldiga om inte ett så kallat Ålandsavdrag instiftades, men konsekvensen av ett sådant Ålandsavdrag är att den traditionellt högre andelen skatt som uppbärs på Åland jämfört med riket och som resulterar i att skattegottgörelse regelmässigt utbetalas enligt självstyrelselagens 49 § helt bortfaller, varmed bestämmelsen om skattegottgörelse i självstyrelselagen aldrig mer skulle resultera i skattegottgörelse för landskapet Åland. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 26/2017 rd. förutsatt att bestämmelsen om

skattegottgörelse ska ingå i en omreglering av de ekonomiska relationerna mellan landskapet och riket som inte är av tillfällig karaktär.

2. En annan effekt av de ökade intäkterna för inkomstskatt i riket till följd av rikets social- och hälsovårdsreform skulle bli att statsboks slutet uppvisar en kraftigt ökad andel sådana inkomster som inräknas bland inkomster som påverkar avräkningsbeloppet, vilket skulle betyda att det enligt självstyrelselagens 46 § beräknade avräkningsbelopp som utbetalas till Åland skulle skjuta i höjden och resultera i uppskattningsvis 60 miljoner euro större avräkningsbelopp än vad som normalt skulle vara fallet. Det arrangemang som regeringen nu föreslår, dvs. ett nytt avräkningssystem som beaktar variationerna i befolkningsmängd kombinerat med en ny typ av skatteavräkning, skulle enligt regeringens uppskattning öka statens totala budgetutgifter med ungefär 17 miljoner euro, medan landskapsregeringen uppskattar effekten till ungefär 10 miljoner euro. Oavsett vilket av dessa belopp som är närmare sanningen står det klart att det inte utifrån statsekonomins perspektiv är något alternativ att inte göra något.
3. De helhetsberäkningar som regeringen framlägger (s. 7) visar sammantaget att landskapets utgifter är redan enligt det gällande systemet till stor del (73 %) beroende av det ekonomiska systemet mellan statsbudgeten och landskapets budget och att detta beroende ökar något (till 74,5 %) om förslaget godkänns. Det system regeringen föreslår i sin proposition är enligt min uppfattning till sitt grundupplägg bra och godtagbart och förenligt med det som grundlagsutskottet förutsatt med avseende på skattegottgörelsen, men jag vill gärna framföra vissa kommentarer beträffande förslaget. Samtidigt vill jag emellertid understryka, att jag inom ramen för den tidsmarginal som jag haft för utarbetandet av detta utlåtande inte haft möjlighet att göra uträkningar t.ex. på basis av de formler som ingår i propositionen. Behandlingen nedan i punkter framskrider ungefär i den ordning som bestämmelserna framträder i propositionens förslag till lagtext.
4. Några regler i självstyrelselagen föreslås bli strukna, nämligen gällande självstyrelselagens 44 § 2 mom. och 3 mom. I självstyrelselagens 44 § 2 mom. uppställs en målsättning enligt vilken lagtinget, när landskapets budget fastställs, ska sträva efter att de sociala förmånerna för landskapets befolkning är minst desamma som i riket. Bestämmelsen infördes i självstyrelselagen efter att man under tidigare decennier kanske kunnat tänka sig att landskapet i jämförelse med riket kan hamna på efterkälken med avseende på de sociala förmånerna. Detta har inte inträffat, utan istället torde det allmänna intrycket vara att de sociala förmånerna i landskapet konstant varit på en tämligen hög nivå. Någon undersökning om deras relativa nivå känner jag emellertid inte till, så denna konklusion är mera en personlig observation än en belagd uppgift. Lagrummet uppställer emellertid en skyldighet för lagtinget att göra något som verkar förutsätta uppföljning av sociala förmåner i både landskapet och riket och bedömning av deras förhållande. Något sådant förfarande torde emellertid aldrig ha existerat genom vilket lagtinget försökt säkerställa att landskapets sociala förmåner är minst desamma som i riket. Det finns enstaka exempel på lagtingsmotioner där någon lagtingsledamot i anslutning till behandlingen av landskapets budget framför åsikter som har att göra med likställdhet inom sociala förmåner, men någon aktiv uppföljningsmekanism torde inte existera. Även om lagrummet har tillkommit i början av 1990-talet, innan grundrättighetsreformen, kan man ändå se en koppling mellan bestämmelsen om sociala förmåner och grundlagens 19 § om rätten till social trygghet, som innehåller en likställdhetsdimension. Å ena sidan kunde man anse att upphävandet av självstyrelselagens 44 § 2 mom. är en potentiell försvagning av de på Åland bosatta

individernas ställning, men å andra sidan kan man tänka sig att upphävandet av lagrummet inte har någon betydelse då grundlagens 19 § sedan 1995 ändå gäller även för Ålands del, dels i form av den subjektiva rätt till oundgänglig försörjning och omsorg som etableras i 1 mom., dels i form av de regleringsförbehåll som den åländska lagstiftaren förpliktas av i de övriga momenten, inklusive det allmännas skyldighet inom området för rätten till bostad. Av den senare orsaken och av orsaker som sammanhänger med att man i praktiken inte etablerat någon systematisk uppföljningsmekanism inom området för 44 § 2 mom. anser jag att bestämmelsen kan utgå ur självstyrelselagen.

5. I självstyrelselagens 44 § 3 mom. ingår en hänvisningsbestämmelse om lagtingets rätt att lagstifta om skatter och grunderna för avgifter. Hänvisningsbestämmelsen leder till bestämmelsen i självstyrelselagens 18 §, 5 punkten, som etablerar lagtingets lagstiftningsmakt och som uttrycker ungefär samma sak. Den gällande bestämmelsen i 44 § 3 mom. är därmed en onödig dubblering och kan utgå.
6. Den terminologiska ändringen som föreslås i 45 §, dvs. att bestämmelsen hänvisar till återföring (fi: *siirto*) av ett belopp som utgörs av avräkningsbeloppet och skatteavräkningen torde klarlägga, att denna ekonomiska transaktion mellan statsbudgeten och landskapet Åland inte är ett statsbidrag, utan en helt annan typ av överföring. Det är att hoppas att denna terminologiska specifikation också återspeglas i den terminologi som budgetförslaget som regeringen avlåter till riksdagen använder.
7. I förslagets 46 § 1 mom. om avräkningen ingår fler undantag än det undantag för upptagna nya lån som ingår i gällande 46 § och i den föreslagna lydelsen till 46 §. Det är att märka att de skatter som där uppräknas som undantag inte försvinner ur den ekonomiska ekvation som landskapets och statens ekonomiska förhållande baserar sig på, utan de flesta av dem återkommer i förslagets 49 § om skatteavräkningen. Det som inte överförs till förslagets 49 § är rundradioskatten, som inte uppbärs på Åland, där en skild avgift uppbärs med stöd av landskapslagstiftning (i 1 § 2 mom. rikets lag om rundradioskatten konstateras att lagen inte tillämpas på fysiska personer eller samfund som har sin hemkommun i landskapet Åland). Man kan säga att genom detta förslag minskar den ”fasta” delen av skatteavräkningen eller avräkningsbasen märkbart, enligt propositionen (s. 13) till 37822 miljoner euro (år 2017), men det framgår inte av propositionen hur hög avräkningsbasen skulle vara utan de föreslagna undantagen, så det är inte möjligt att här uttala sig om mellanskillnadens storlek.
8. Det nya i beräkandet av avräkningsbeloppet är att beräkningen kopplas till förändringen i befolkningstalet för Åland i förhållande till hela Finlands befolkningstal. Förslaget är till denna del rimligt och förnuftigt i och med att befolkningsökning föranleder kostnadstryck för de offentliga tjänsterna, medan befolkningsminskning i sin tur minskar behovet av offentliga tjänster. I och med att t.ex. ordnandet av utbildningsplatser i skolor inte föranleder en direkt motsvarighet i utgifter, anser regeringen i sitt förslag att endast till hälften av förändringen ska beaktas i avräkningen. Det kan hända att detta stämmer, men det är svårt att på förhand bedöma om halveringen av befolkningsförändringens effekt är rimlig. När befolkningen på Åland ökar i förhållande till befolkningen i hela staten, vilket är fallet för närvarande, skulle man kanske på åländskt håll önska ta ut hela effekten av den relativa befolkningsökningen (samtidigt som staten av förståeliga skäl vill hejda utgiftsökning), medan en relativ befolkningsminskning på Åland kanske skulle leda till en motsatt situation, dvs. att landskapet vill låta bli att sänka avräkningsbeloppet samtidigt som staten skulle önska sig en sänkning av beloppet med full effekt. Det kan således hända att beaktandet av

hälften av den relativa förändringen i befolkningsmängden är en lämplig lösning som över en längre tidsperiod kan anses skydda båda parterna i den ekonomiska ekvationen beroende på hur de demografiska konjunkturerna svänger.

9. Avräkningsgrunden föreslås i 47 § 1 mom. fortsättningsvis vara 0,45 procent. Däremot ingår nu i förslaget 47 § 2 mom. ett tillägg till det som finns i gällande bestämmelsen. Såsom framgår av GrUU 26/2017 rd., föreslogs i propositionen om landskaps- och vårdreformen att den avräkningsgrund som avses i 47 § i självstyrelselagen för Åland ändras (lagförslag 34). I propositionen om Åland föreslogs dock att det lagförslaget stryks och att en separat proposition i frågan lämnas. I sammanhanget då frågan behandlades för första gången framkom att inga sådana ändringar skulle göras i grunderna för statsbokslutet som väsentligt inverkar på avräkningsbeloppets storlek, varmed avräkningsgrunden inte kunde ändras med stöd av gällande 47 § 2 mom. Nu föreslår regeringen att lagrummet ska ändras så, att det i bestämmelsen ingår en uttrycklig definition vad det är som avses med ”ändring av grunderna för statsbokslutet”. Det föreslagna klarläggandet innehåller förändringar i statens inkomst- och utgiftsstruktur, strukturella förändringar innefattande beskattning eller bolagisering, förändringar i fråga om nettobudgetering samt andra därmed jämförbara förändringar. Om förändringar av detta slag inträffar så ska avräkningsgrunden ändras, dvs. det finns en skyldighet till det. Det verkar som om de ändringsgrunder som föreslås ingå i lagrummet är mycket tillåtande, varmed den avgränsande verkan som gällande formulering har skulle åsidosättas till förmån för en skyldighet att ändra på avräkningsbeloppet nästan varje gång ett sådant behov uppstår. Om den pågående social- och hälsovårdsreformen skulle genomföras vid en tidpunkt då den föreslagna bestämmelsen är ikraft, skulle en ändring av avräkningsgrunden aktualiseras, och dylika ändringar kan också aktualiseras vid en räkna andra tänkbara tillfällen, antingen som en höjning eller som en sänkning av avräkningsgrunden. Den föreslagna lydelsen av 47 § 2 mom. inför ett tämligen stort mått av flexibilitet i tolkningen av vad som är grund för statsbokslutet inom ramen för ett bedömningssystem enligt föreslagna 48 § 2 och 3 mom., i vilket båda parterna deltar. En sådan förändring av avräkningsgrunden genomförs genom rikslag, dvs. en lag som antagits i vanlig lagstiftningsordning med stöd av grundlagens 72 §, dock så, att lagtinget bör ge sitt samtycke till ändringen, vilket betyder att landskapet fortsättningsvis åtnjuter ett förfarandeskydd gentemot oönskade förändringar av avräkningsbeloppet, även om det materiella skyddet nu försämras och blir tämligen tillåtande.
10. Ändring av avräkningsgrunden föreslås äga rum genom vanlig lag på det sätt som är fallet även enligt gällande självstyrelselagen, och regeringen kommenterar detta i sin proposition (s. 21) genom att säga att ”eftersom lagförslaget ska godkännas i grundlagsordning, till vilket tillkommer att ikraftträdandet av lagen förutsätter lagtingets samtycke, är, med beaktande av den lagstiftningsordning som gäller för antagande av självstyrelselagen, det föreslagna 47 § 1 mom. i lagförslaget inte problematiskt”. Det existerar emellertid en viss oklarhet med avseende på hur ändringen egentligen ska synliggöras, genom att sifferuppgiften i självstyrelselagens 47 § 1 mom. ändras eller genom att den förblir oförändrad i självstyrelselagens text, men man tillämpar den nya sifferuppgiften i den senare lagen. Den gällande självstyrelselagens förarbeten, RP 73/1990 rd. och GrUB 15/1990 rd. innehåller inte någon uppgift om på vilket sätt en sådan ny avräkningsgrund skulle synliggöras i självstyrelselagen, eller om den enbart skulle etableras i en vanlig lag, varmed bestämmelsen i självstyrelselagen

åsidosätts utan att någon formell ändring i bestämmelsen görs så att siffran ändras t.ex. från 0,45 till 0,43. (Detsamma gäller även överföring med stöd av självstyrelselagens 29 § av lagstiftningsbehörighet från riksdagen till lagtinget med användning av vanlig lag.) I och med att ändringar i avräkningsgrunden nu blir mera sannolika till följd av den flexiblere regleringen, kunde grundlagsutskottet formulera sig om hur det är tänkt att en sådan ändring av avräkningsgrunden genomförs lagstiftningstekniskt. Är det så att en sådan lag, som godkänts av riksdagens med lagtingets samtycke, ändrar siffran i självstyrelselagens 47 § 1 mom. från 0,45 till t.ex. 0,43, eller är det så att siffran i detta lagrum förblir oförändrad och den i vanlig lag fastslagna avräkningsgrunden är den som tillämpas av Ålandsdelegationen?

11. Samtidigt som de till statsbokslutet hörande grunderna för ändring av avräkningsbeloppet ändras, ändras även 47 § 3 mom. avseende höjning av avräkningsbeloppet till följd av vissa objektiva händelser. Den gällande uppräknningen ingår i något modifierad form i punkterna 2-4, medan punkt 1 är ny och beaktar möjligheten att man genom rikslag i enlighet med självstyrelselagens 29 § 1 mom. överför lagstiftningsbehörighet från den förteckning som möjliggör behörighetsöverföring på basis av vanlig lag. Tillägget av en ny första punkt i lagrummet är motiverat och en logisk konsekvens av eventuella överföringar av lagstiftningsbehörighet genom vanlig lag. Om en sådan överföring av lagstiftningsbehörighet med stöd av 29 § 1 mom. skulle äga rum, kunde riksdagen på samma gång lagstifta om höjning av avräkningsgrunden, igen med lagtingets samtycke.
12. Såsom regeringen konstaterar i sin proposition (ss. 15-16) har den gällande bestämmelsen i 47 § 3 mom., andra punkten, och den föreslagna bestämmelsen i 47 § 3 mom., tredje punkten, en koppling till Ålandsöverenskommelsen och de folkrättsliga grundförpliktelser som Finland förbundit sig till med avseende på bevarandet av befolkningens språk, kultur och lokala traditioner (punkt 1 i Ålandsöverenskommelsen). Formuleringen i självstyrelselagen om höjning av avräkningsgrunden av orsaker som sammanhänger med väsentligt ökade kostnader för uppnåendet av självstyrelsens syften vilar således på en folkrättslig grund, vilket betyder att det ekonomiska förhållandet mellan staten och landskapet har en folkrättslig inramning. Enligt mitt förmenande kan detta anses leda till att den ordinarie ekonomin för landskapet bör ligga på en sådan grund för normal verksamhet inom självstyrelsen att man kan undvika undantagsarrangemang av det slag som kunde utlösa väsentlighetskriteriet i 47 §. Därför är de föreslagna ändringarna i självstyrelselagens 7 kapitel om landskapet Ålands ekonomi.
13. I förslagets 48 § 2 mom. och 3 mom. uppskisseras ett förfarande för periodisk bedömning av behovet att ändra avräkningsgrunden på basis av det föreslagna 47 § 2-4 mom. En sådan bedömning görs minst vart tredje år och den resulterar i ett förslag om ändringsbehovet till Ålandsdelegationen, som är det centrala expertorganet i det ekonomiska förhållandet mellan staten och landskapet och vars ställning specificeras även i vissa andra förslag till bestämmelser som ingår i propositionen. Begreppet ”förslag” antyder här det, att parternas (dvs. finansministeriets och landskapsregeringens) bedömning regelmässigt resulterar i ett ändringsförslag, men det ”förslag” som parterna kommer till borde enligt mitt förmenande också kunna bestå av en uppfattning om att inget ändringsbehov föreligger. Grundlagsutskottet kunde här överväga en sådan terminologisk förändring i lagförslaget (t.ex. ”gemensam uppfattning om ändringsbehovet”, som kanske inte är tillräckligt som underlag för ett organ som

Ålandsdelegationen) som inte mer eller mindre automatiskt leder till en tanke om att utgången av bedömningen är ett förslag till ändring av avräkningsgrunden.

14. Förslagets 48 § 3 mom. gäller hantering av det förslag (eller den uppfattning) som finansministeriet och landskapsregeringen kommit fram till med avseende på ändring av avräkningsgrunden och som dessa lämnat till Ålandsdelegationen. Det är uppenbarligen delegationen som utarbetar det egentliga förslaget till ändring av avräkningsgrunden, och det är egentligen delegationens förslag som ligger till grund för den fortsatta behandlingen av ändringsbehovet. Frågan är om Ålandsdelegationen alls kan konstatera, att inget ändringsbehov föreligger och således låta bli att lämna något förslag över huvud taget till statsrådet. Det är nämligen oklart på basis av förslaget om det alls kan förekomma någon prövning inom Ålandsdelegationen när bedömningsförfarandet pågår. Såsom förslagets 48 § 2 mom. och 3 mom. är uppbyggda, skapas nu ett automatiskt förfarande som minst en gång vart tredje år, kanske även oftare, leder till att Ålandsdelegationen ska avge ett ändringsförslag som statsrådet i någon utsträckning är bundet till och som alltid framläggs riksdagen i form av en proposition för att prövas i det normala lagstiftningsförfarandet. Man kan kanske undra utifrån lagstiftarens perspektiv om detta är ändamålsenligt. Det ser också ut som ett obligatoriskt förfarande som möjligtvis kan driva fram motsättningar mellan de två parterna (eller lyfta till offentligheten sådana motsättningar som redan finns). Oavsett ändamålsenligheten kan uttrycket ”minst vart tredje år” vara motiverat utifrån det perspektivet att höjningar och sänkningar i avräkningsgrunden ska göras vid tillfällen då åtgärder vidtas med stöd av 47 § 2-4 mom., vilket betyder att ändringsbehov kan infalla vid olika tidpunkter under en treårsperiod. Det finns emellertid en situation då bedömningsförfarandet förmodligen inte behöver aktiveras, nämligen när en överföring av lagstiftningsbehörighet äger rum med stöd av självstyrelselagens 29 § 1 mom., varvid förslagets 47 § 3 mom., första punkten, bör kunna leda till en höjning av avräkningsgrunden direkt genom riksdagens hantering av behörighetsöverföringen.
15. Förslaget lämnar även statsrådets roll i en viss oklarhet, för det är inte klart om statsrådet är avsett att fungera som ett postkontor av den typen som gäller vid stiftande och ändring av kyrkolag enligt grundlagens 76 § eller om statsrådet har möjlighet att lämna en proposition som någon utsträckning avviker från Ålandsdelegationens förslag. Eftersom Ålandsdelegationen kan i sammanhanget uppfattas som ett ”av parternas representanter bestående opartiskt sakkunnigorgan” som kan förväntas komma fram till godtagbara lösningar, kunde kanske det förstnämnda alternativet ligga nära till hands. Det syns viktigt att grundlagsutskottet i sitt betänkande formulerar sig kring betydelsen hos ”baserar sig på delegationens förslag” och ger vägledning åt statsrådet kring hur Ålandsdelegationens förslag ska hanteras.
16. I och med att det i förslagets 48 § skapas ett system där statsrådet som ett konstitutionellt organ på ett mer eller mindre tvingande sätt förväntas medverka till en proposition (som för övrigt benämns ”lagförslag” i texten och borde kanske ändras till proposition för att vara förenlig med grundlagens systematik och begreppsanvändning) och där riksdagen ges ett lagstiftningsuppdrag, kan man konstatera att detta vore problematiskt om inte det var fråga om självstyrelselagen för Åland, som godkänns i den grundlagsstiftningsordning som etableras i grundlagens 73 § och som skapar permanenta undantag till Finlands grundlag.
17. I 49 § innehåller propositionens förslag en sådan ersättning av det nuvarande systemet med skattegottgörelse som grundlagsutskottet utifrån GrUU 26/2017 rd. torde kunna

godta som kompenserande åtgärd. Det bör noteras att de undantag till avräkningsbasen som formulerades i förslagets 46 § 1 mom. återuppträder i 49 § 1 mom. som skatteslag som påverkar skatteavräkningens storlek, rundradioskatten undantagen. Dessa skatteslag är sådana som man för tillfället har i lagstiftningen. Man kan kanske fråga sig hur något nytt skatteslag skulle placeras i detta sammanhang, t.ex. en skatt på algoritmer som styr artificiell intelligens och robotar, men det kan vara onödigt att i detta skede försöka hantera en sådan eventualitet, särskilt när man också kan fråga sig om det är riket eller landskapet som skulle ha lagstiftningsbehörighet beträffande en sådan skatt. Förslaget innehåller också en bestämmelse i 1 mom. att den på Åland betalda lotteriskattens belopp ska årligen återföras till landskapets budget, varmed man kodifierar praxis som egentligen hade krävt laga grund redan tidigare.

18. Bestämmelserna om extra anslag i propositionens 50 § och tillskott under exceptionella förhållanden i 51 § bibehåller de gällande möjligheterna till finansiella stöd till landskapet, men i specificerad form. Ålandsdelegationens uppgifter föreslås bli specificerade i 56 § på sätt som verkar vara förenliga med de förändringar som föreslås blir gjorda i andra bestämmelser i självstyrelselagen.
19. Ikraftträdelsebestämmelserna innehåller talrika föreskrifter om hur det ekonomiska förhållandet mellan landskapet och riket ska ordnas kring ikraftträdandet av det föreslagna arrangemanget. Jag har inte möjlighet att inom den tidsmarginal jag har till förfogande gå in i en närmare granskning av de olika delarna av ikraftträdelsebestämmelserna, men det verkar som om de skulle beakta allt nödvändigt och dessutom vara synkroniserade med det planerade ikraftträdandet av social- och hälsovårdsreformen.
20. I regeringens proposition ingår en betraktelse av lagstiftningsordningen avseende godkännandet av de föreslagna ändringarna (ss. 21-22). Det syns helt klart utifrån grundlagsutskottets betänkande GrUB 6/2018 rd, att några möjligheter till användning av brådskande grundlagsstiftningsordning inte föreligger p.g.a. att grunder för avgränsade undantag till grundlagen inte föreligger, varmed det förfarande som bör tillämpas är det som föreskrivs i grundlagens 73 § 1 mom. Visserligen förhåller jag mig kritiskt till den mycket snäva tolkning för användning brådskande ordning vid ändringar i självstyrelselagen som enligt GrUB 6/2018 rd. skulle tillämpas även vid en smärre teknisk justering av en bestämmelse i självstyrelselagen (namnet på en förvaltningsmyndighet i riket), men i det avseende bör man inte förvänta sig någon ändring i detta sammanhang, som jag för övrigt anser att förutsätter den normala grundlagsstiftningsordningen, då den föreslagna ändringen påverkar statsorgan som regleras i grundlagen och omständigheter som även inverkar rättsordningen i riket. Detta betyder att de förhandenvarande ändringarna bör beslutas i enlighet med grundlagens 73 § 1 mom. med enkel majoritet under det pågående riksmötet, varefter beslutet vilar över det stundande riksdagsvalet för att sedan tas upp till avslutande behandling vid det första riksmötet efter valet, där ändringarna sedan bör godkännas i oförändrad form av en kvalificerad majoritet om två-tredjedelar av de närvarande riksdagsledamöterna.
21. Därtill bör Ålands lagting fatta ett överensstämmande beslut om ändringsförslaget med två-tredjedelars kvalificerade majoritet. När exakt ska lagtingets bifallsbeslut senast existera när man följer den normala grundlagsstiftningsordningen är möjligtvis en tolkningsfråga, dvs. redan vid andra behandlingen innan riksdagsvalet eller efter valet, innan behandlingen av det vilande grundlagsändringsförslaget. I och med att ingressen

till lagen genom vilken ändringarna godkänns skulle hänvisa till att den tillkommit i enlighet med riksdagens beslut på det sätt som 73 § riksdagsordningen föreskriver och med bifall av Ålands landsting, torde det räcka med att bifallsbeslutet fås innan behandlingen av det vilande grundlagsändringsförslaget. Med tanke på godkännandet av den helhet som social- och hälsovårdsreformen utgör kan det emellertid innebära ett visst mått av osäkerhet att invänta på bifallsbeslutet först till behandlingen av det vilande förslaget till grundlagsändring. Det vore kanske bättre att försöka få bifallsbeslutet i anslutning till godkännandet av hela lagpaketet (eller få upplysningen om att bifall inte ges) än att vänta till hösten 2019 och eventuellt i det skede få ett negativt besked om lagtingets bifall, även om reformpaketet i övrigt kanske godkänts i riksdagen.

22. Som allmän slutsats i det sammanhang av social- och hälsovårdsreformen i riket som föranleder behovet att göra ändringar i självstyrelselagen anser jag att regeringens proposition uppfyller de förutsättningar som grundlagsutskottet ställt i GrUU 26/2017 rd. beträffande kompensering av bortfallet av skattegottgörelsen genom Ålandsavdraget och att propositionen till denna del skulle avlägsna komplikationer som stått i vägen för godkännandet av social- och hälsovårdsreformen.

Med vänlig hälsning,

Markku Suksi

Professor i offentlig rätt